# REGION GOTLANDS AKTIEÄGARPOLICY

Antagen av regionfullmäktige 2014-06-16, § 99.
*Reviderad av regionfullmäktige 2019-05-13, § 150.*

Arkiverat

## Bakgrund

1. Kommunallagen ställer krav på Region Gotlands inflytande och kontroll över all regionens verksamhet, även den som ägs och bedrivs i privaträttslig form såsom aktiebolag. Regionens ägda bolag representerar stora tillgångar som regionfullmäktige har ett politiskt och ekonomiskt ansvar för, vilket fordrar en löpande uppsikt över bolagens utveckling, resultat och ställning.
2. Det är viktigt att skapa likartade och goda förutsättningar för de verksamheter som Region Gotland äger och förvaltar oavsett om de bedrivs i bolags- eller förvaltningsform. Därför bör en klar och tydlig bild om syftet med ägarskapet kommuniceras, samt vilken utveckling som är önskvärd i bolagen.
3. Genom att använda och utveckla de formella styrinstrumenten, såsom bolagsordningar, denna policy och ägardirektiv, i dialog med bolagens ledning, kan grunden läggas för en kultur som gör det möjligt att styra och följa upp att verksamheten i bolagen utvecklas i önskad riktning. I delägda bolag kan även överenskommelser med de andra ägarna, konsortialavtal, räknas som en del av styrinstrumenten.

## Syfte och avgränsning

4. Syftet med denna policy är dels att förtydliga det gemensamma regelverket för att utveckla Region Gotlands verksamhet, dels att tydliggöra rollfördelningen mellan regionen som ägare och dess bolag, dels att tydliggöra styrelsens roll och ansvar i bolagen. Syftet är även att utveckla gemensamma förhållningssätt i bolagen och regionen.
5. Denna policy gäller endast för indirekt eller direkt hel- eller delägda aktiebolag till vilka regionfullmäktige beslutat att överlämna vården av en kommunal angelägenhet. Utanför faller således ägande som tillkommit på annat sätt såsom medelsplaceringar eller följder av borgensinfrianden.

## Allmänna utgångspunkter

6. Bolagsformen bör begränsas till verksamheter som har en klar intäktssida som kan förväntas finansiera bolagets verksamhet eller där regionen genom samägande kan uppnå påvisbara fördelar. Ägande huvudsakligen syftande till att

ikläda regionen ansvar för frivillig verksamhet som är bidragsberoende bör undvikas. Ägande endast syftande till samråd bör inte heller eftersträvas.

7. Verksamhet i förvaltningsform är underkastad stora krav på förändring som inte sällan resulterar i omorganisationer. Bolagsformen är inte fredad från dessa krav. Utöver lagens krav på kommunala bolag bör lämpligheten av fortsatt bolagsform omprövas med jämna mellanrum.
8. Verksamhet som bedrivs i bolagsform *ska* som utgångspunkt vara föremål för samma styrningsprocess som verksamhet i förvaltningsform.

## Ägarroll

### Regionfullmäktige

9. Regionfullmäktige är Region Gotlands högsta beslutande organ och fungerar som ägare av regionens bolag. Ägaren utövar formellt sin roll gentemot bolagen genom att:
   - Fastställa det kommunala ändamålet
   - Besluta i fråga bolagsordning
   - Formulera ägardirektiv
   - Utse styrelseledamöter
   - Utse revisorer
   - Utse ombud att företräda regionen på bolagsstämman
   - Ta ställning i frågor av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt innan beslut fattas i bolaget
   - Behandla interpellation eller fråga som överlämnats till av fullmäktige vald ledamot i bolaget
   - *Se till att bolaget ger allmänheten insyn i den verksamhet som genom avtal lämnas över till privata utförare.*
10. Därutöver har regionen fastställt övergripande direktiv och riktlinjer i olika policys som gäller generellt för regionens verksamheter. Bolagen *ska* känna till dessa samt verka för att dess intentioner i tillämpliga delar följs och inarbetas i bolagens egna direktiv och riktlinjer.

Arkiverat

### Regionstyrelsen

11. Regionstyrelsens uppgifter är att:

- Ha löpande uppsikt över regionens bolag
- För varje aktiebolag enligt 6 kap. *9* § kommunallagen årligen pröva och fatta beslut om bolagets verksamhet utifrån uppsikten
- Föreslå fullmäktige nödvändiga åtgärder enligt 6 kap. *9 och 10* §§ kommunallagen
- Erbjuda beredning åt valda styrelseledamöter och ombud inför möten och stämma
- Se till att fullmäktiges beslut om nödvändiga åtgärder verkställs
- Årligen upprätta en plan för möten mellan ägaren och bolagsledningen
- Ha en aktiv dialog med bolagens styrelser
- Säkerställa att det finns ett förtroende mellan ägaren och av denne utsedda styrelsen

12. Viktiga inslag i ägarstyrningen är ett aktivt styrelsearbete och förtroende mellan ägaren och av denne utsedda styrelsen. Bolagens ledning *ska* fortlöpande på regionstyrelsens begäran informera om dess ekonomiska och verksamhetsmässiga utveckling. Informationen kan lämnas vid sammanträden till vilka regionstyrelsen kallar bolagens företrädare eller skriftligt om så krävs. Bolagen *ska* även löpande informera regionstyrelsen om verksamhetens väsentliga händelser eller händelser av strategisk och principiell betydelse för regionens gemensamma utveckling.

## Formella styrdokument

### Bolagsordning

13. Bolagsordningen lägger grunden för bolagets existens. I den anges vad bolaget *ska* ägna sig åt, det vill säga föremålet för bolagets verksamhet, det kommunala ändamålet och ett antal grundläggande regler för aktiekapital, styrelsesammansättning, räkenskapsår och vilka ärenden som *ska* förekomma på ordinarie stämma.

14. I helägda bolag *ska* i bolagsordningen anges:

- Det fastställda kommunala ändamålet
- De kommunala befogenheter som utgör ram för verksamheten

Arkiverat

- Att fullmäktige får ta ställning innan sådana beslut i verksamheten som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt fattas.

15. I delägda bolag *ska* fullmäktige:

- Se till att bolaget blir bunden av de villkor som avses i p. 9 och 14. ovan i en omfattning som är rimlig med hänsyn till andelsförhållandena, verksamhetens art och omständigheterna i övrigt
- Verka för att allmänheten *ska* ha rätt att ta del av handlingar hos bolag – som inte *redan* omfattas av 2 kap. 3 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) – enligt de grunder som gäller för allmänna handlingars offentlighet i 2 kap. tryckfrihetsförordningen och offentlighets- och sekretesslagen.

## Direktiv

16. Direktiv som beslutas på bolagets stämma är bindande för bolaget och dess ledning. Denna policy och ägardirektiv, vilka är antagna av regionfullmäktige, överlämnas via ombud till stämman för fastställande på stämman. Ägardirektiven, vilka är individuella, anger riktning, ramar och mål för det specifika bolaget med utgångspunkt från det kommunala ändamålet. Syftet med ägardirektiven är att ge övergripande strategiska riktlinjer till bolagets ledning. Ägardirektiven *ska* vara strukturerade på likartat sätt för samtliga bolag.

17. Ägardirektivens struktur och innehåll:

- Samordnings- och konkreta verksamhetsdirektiv
  Anger direktiv för hur bolaget förväntas verka och utvecklas, exempelvis målsättning för miljö, kvalitet och marknad.
- Ekonomiska direktiv
  Anger vilken lönsamhet och självfinansieringsgrad bolaget förväntas ha utifrån ägarens krav och förväntningar på bolaget.
- Informationsdirektiv
  Anger vilka frågor som *ska* vara föremål för fullmäktiges ställningstagande.

18. Ägardirektiven *ska* vara enkla och tydliga. Direktiven *ska* dessutom upprättas i samråd med bolagen för att dessa *ska* kunna ta ansvar för de uppgifter som i samförstånd lagts på dem.

19. Ägardirektiven för respektive bolag antas av regionfullmäktige och fastställs därefter på extra eller ordinarie stämma. Regionstyrelsen svarar för aktualiteten hos bolagsordning, direktiv och denna policy och föreslår eventuella

Arkiverat

förändringar för beslut i regionfullmäktige. Bolaget kan på förekommen anledning också väcka frågan hos regionstyrelsen om ändringar av sagda styrdokument.

20. Bolaget *ska* i sin förvaltningsberättelse redogöra för hur bolaget utvecklas i förhållande till ägarens intentioner.

## Delägda bolag

21. För bolag som ägs eller där inflytande utövas tillsammans med andra, är det eftersträvansvärt att liknande direktiv ges till bolagets ledning ifrån ägarna i en omfattning som är rimlig med hänsyn till andelsförhållanden, verksamhetens art och omständigheter i övrigt. Detta bör regleras i konsortial- eller aktieägaravtal. Som moderbolag i aktiebolagsrättslig koncern svarar bolaget för att direktiv som gäller moderbolag även gäller för dotterbolag.

## Bolagsstyrelsens roll och arbete

22. *Bestämmelser om bolagsstyrelsen i detta avsnitt gäller för styrelsen och styrelseledamöterna i de helägda bolagen och i de delägda bolag där Region Gotland utser majoriteten av ledamöter. Bestämmelserna bör så långt möjligt tillämpas i övriga bolag.*

23. Det är ägarens ansvar att tillsätta en styrelse med förutsättningar att rätt tillvarata bolagets och ägarens intressen samt att ge styrelsen mandat att aktivt verka inom givna ramar. Regionfullmäktige kan välja ledamöter med representanter från de politiska partierna eller ledamöter som tillför branschkompetens eller annan fackkompetens. En jämn fördelning mellan kvinnor och män med olika erfarenheter och bakgrund *ska* eftersträvas i styrelsen. *Fullmäktiges valberedning bör samråda med regionstyrelsens ordförande och regiondirektören när val av en ledamot i en bolagsstyrelse aktualiseras.*

24. Styrelserna i aktiebolagen *ska* årligen upprätta en skriftlig arbetsordning för sitt arbete i enlighet med aktiebolagslagen. Häri innefattas bland annat att fastställa arbetsformer för styrelsen och att utforma ett årligt program för styrelsearbetet. Styrelsen *ska* också upprätta skriftliga instruktioner som anger arbetsfördelningen mellan styrelsen och verkställande direktör, s.k. VD-instruktion, samt lämna skriftliga instruktioner för hur rapportering till styrelsen *ska* ske för att styrelsen fortlöpande *ska* kunna bedöma bolagets ekonomiska situation.

25. Styrelsen *ska* se till att det finns en fungerande intern kontroll.

Arkiverat

26. Styrelsen *ska* i sin planering beakta regionens tidplan för rapportering av bokslut, delårsrapport och övrig information som ska lämnas till ägaren och förekommande moderbolag. Styrelsen bör inte ha några operativa funktioner i bolaget. Det är bolaget som betalar ersättningar till bolagets styrelseledamöter. Arvoden och andra ersättningar till de enskilda styrelseledamöterna *ska* redovisas i not i årsredovisningen.

27. Alla frågor som rör verkställande direktörens anställningsförhållande beslutas av styrelsen. Innan nya avtal eller beslut om större förändring av gällande avtal fattas, *ska* samråd med regionens personaldirektör ske. Vid tillsättande av ny verkställande direktör *ska* samråd med *regiondirektören* hållas.

28. *Styrelsen ska* i årsredovisningens förvaltningsberättelse uttryckligen uttala sig i frågan om bolagets verksamhet har varit förenlig med vad bolagsordningen föreskriver om det kommunala ändamålet och de kommunala befogenheterna. Denna redogörelse utgör underlag för regionens uppsikt och uppföljning av ägardirektiven.

29. *Styrelsen ska se till att bolaget ger allmänheten insyn i den verksamhet som genom avtal lämnas över till privata utförare.*

## Utsedd styrelseledamot

30. Av fullmäktige utsedda *ledamöter* förväntas att lojalt och självständigt verka för att bolaget följer bolagsordning och direktiv.

31. I de fall där särskild vägledning kan behövas svarar ledamoten för att, så snart frågan blivit känd, kontakta regionstyrelsen för närmare instruktioner.

## Utsett ombud

32. Ombudet röstar för ägaren på bolagets stämma. Uppdraget som ombud är personligt. Ombudet kan inte sätta annan i sitt ställe, om det inte uttryckligen framgår av fullmäktiges beslut att så är fallet.

33. Till ombud kan även ledande tjänstemän utses.

34. I de fall där särskild vägledning kan behövas svarar ombudet, så snart frågan blivit känd, för att kontakta regionstyrelsen för närmare instruktioner.

## Bolagets revisorer

35. Bolagets revisorer inklusive lekmannarevisorerna förväntas att till stöd för ägarens uppsikt i revisionsberättelsen uttala om huruvida bolaget verksamhet har

Arkiverat

varit förenlig med vad bolagsordningen föreskriver om det kommunala ändamålet och de kommunala befogenheterna. När så är lämpligt bör även lämnas förslag på nödvändiga åtgärder för ägaren att vidta.

36. Revisorerna arvoderas av bolaget.

## Tvister

37. Vid regioninterna avtal får inte skiljedomsklausuler användas. Parterna *ska* istället i avtalen komma överens om att en eventuell framtida tvist *ska* hänskjutas till regionstyrelsen för särskilt förlikningsförfarande.

38. Vid tvister mellan regionens förvaltning och regionens bolag eller mellan bolagen inbördes, *ska* parterna genom förhandlingar söka för en överenskommelse. Om samförstånd inte uppnås, *ska* parterna utan onödigt dröjsmål hänskjuta frågan till regionstyrelsen för särskilt förlikningsförfarande.

### *Rutin för regionstyrelsens årliga uppsiktsbeslut över bolaget*

39. *Bolagets styrelse ska så snart årsredovisningen fastställts skicka den jämte tillhörande revisionsberättelse, för det räkenskapsåret antagen arbetsordning, vd-instruktion och internkontrollprogram samt ett missiv med uppgift om att försändelsen avser uppsikt över bolaget till:*
*Regionstyrelsen i Region Gotland*
*Registrator*
*621 81 Visby.*

Arkiverat